

Jobův příběh - prototyp životní krize

Michaela Glöckler

Křesťanské proroctví, že každý může poznáním pravdy dosáhnout svobody a že tato cesta vrcholí ve společenství „svobodných duchů“, je jasnou perspektivou k překonání společenství, která byla založena na kolektivních hodnotách a v nichž sociální kontrola a obávané sankce chránily jejich příslušníky do značné míry před prohřešky a „zlem“. Co bylo zlé a co dobré, stálo v zákoně a nespočívalo na individuální odpovědnosti jednotlivého člověka. To se mění teprve v důsledku rozšíření křesťanství. O to pozoruhodnější je, že v knize Jób již zřetelně zaznívá tento nový aspekt: jak lidi připravit na takovou budoucnost.

Při čtení knihy Jób se stáváme svědky, jak Bůh — navzdory všem dosavadním tradicím — trestá spravedlivého. Prožíváme, jak je „dobrý člověk“ zkoušen. Je mu vzato vše, co dříve vlastnil, což je situace podobná těžké životní krizi, která je nám, dnešním lidem, dobře známá. Co člověka neslo dříve, nést přestává a nové zatím není na obzoru. Vynořuje se jedna otázka za druhou — a také vzpoura a zoufalství. Jób a ani jeho příbuzní a přátelé to nemohou pochopit. Domnívají se, že se musel potajmu obtěžkat závažnými hříchy. I Jób pochybuje — o sobě a o spravedlnosti světa, stojící na Bohu. Musí zcela nově ustavit svůj vztah k Bohu a k sobě samému. „Bůh netrestá spravedlivého,“ učila ho tradice. Není si vědom viny a nespravedlnosti, a tak už nerozumí ani sobě, ani světu, ani Bohu. Teprve až se dokáže nově, sám ze sebe — podnícen mnoha rozhovory s lidmi kolem sebe — ptát na identitu Boha a vzít do úvahy dokonalost, již Bůh předčí *každého* člověka, teprve až Boha uvidí ve všech jeho dílech, jež zahrnují také možnost zla danou člověku, a pozná, že je částí velkého dokonalého celku, může se ptát:

Jak může být člověk spravedlivý před Bohem nebo muž čistý před tím, který ho učinili (Jób 4, 17)

Teprve až se uvidí před tváří Boha v zrcadle dokonalého dobra, může vnímat:

Hle, blažený je člověk, kterého Bůh trestá; proto neodporuj pokárání Všemohoucího.

(Jób 5, 17)

Neboť on zraňuje a obvazuje; on rozbíjí a jeho ruka uzdravuje.

(Jób 5, 18)

Neboť teprve tváří v tvář dokonalosti náležitě hluboce pocítujeme svůj lidský vývoj, svou trvající nedokonalost a můžeme říci Bohu:

Nezatracuj mne! Dej mi poznat, proč jsi se mnou ve sporu.

(Jób 10, 2)

Jób poznává, že prochází vývojem a potřebuje poučení. Cítí, že konfrontaci se zlem, omyl a vinu nelze na cestě k dokonalosti vynechat, že patří k lidskému bytí - ale že do „nejhlubšího nitra naší duše“ je tento vývoj k dokonalému člověku vložen jako vývojový cíl. Rudolf Steiner to velmi působivě vyjádřil ve svém *Esoterním Otčenáši* -

Otče, který jsi byl, jsi a budeš v naší nejniternější podstatě!

Tvá bytost bude v nás všech oslavena a velebena.

Tvá říše nechť se rozšíří v našich činech

i ve způsobu našeho žití.

*Tvou vůli konáme v činnosti našeho života tak,
jak jsi ji, Otče, uložil do nejhlubšího nitra naší duše.
Pokrm ducha, chléb života, skýtáš nám v přemíře
v proměnlivých podobách našeho žití.
Necht naše slitování s jinými vyrovná hříchy,
učiněné vůči naší vlastní bytosti.
Pokušitele nenech v nás působit nad míru našich sil,
protože v Tvé bytosti nemůže žádné pokušení obstát;
neboť pokušitel je jen zdání a klam, ze kterého nás, Otče,
bezpečně vyvádíš světlem svého poznání.
Tvá síla a nádhera necht' v nás působí v běhu všech časů.*

I když dokonalost je v zárodku přítomna v jáství každého člověka jako „Boží jiskra“, ustavičně se vůči sobě navzájem proviňujeme. Mnoha „vlastních“ vin zůstáváme ušetřeni jenom zdánlivě. Neboť neučíme se snad z chyb jiných stejně jako ze svých vlastních? Neproviňují se snad i oni kvůli nám, abychom se nemuseli provinit my? Tato skutečnost, kterou Jób poznává, upomíná na makrokosmický Otčenáš, o němž Rudolf Steiner uvedl, že byl zjeven Ježíši Nazaretskému před křtem v Jordánu v jednom opuštěném chrámu, kde ho pak vyslovil. Ježíš prožívá *vládnoucí zla* na zemi s největším soucitem vůči lidstvu a poznává, že tato *jinými zaviněná vina vlastního ega* zde musí být, aby si jednotlivý člověk mohl uvědomit své vlastní jáství.

K tomu je ovšem nutné také — byť přechodné — odloučení od Boha:

Amen!

*Vládnu zla, svědkové uvolňujícího se jáství.
Jinými zaviněná vina vlastního ega je prožívána
ve chlebě vezdejší, v němž nevládne vůle nebes.
Neboť člověk se odloučil od Vašeho království
a zapomněl Vaše jméno, Otcové na nebesích."*

Jób to tuší a dokáže přijmout, že to přichází od Boha; zároveň prosí o pomoc na své další cestě, když se přiznává ke své nedokonalosti. Jeho „vina“ spočívala v domnění, že žádnou vinu nemá...

Jób na to Hospodinu odpověděl: „ Uznávám, že všechno můžeš a že žádný záměr tobě není neproveditelný. Kdo smí nerozvázně zatemňovat úrdek Boží? Ano, hlásal jsem, čemu jsem nerozuměl. Jsou to věci pro mě příliš divuplné, které neznám. Rač mě vyslyšet a nech mě mluvit; budu se tě ptát a poučíš mě. Jen z doslechu o tobě jsem slychal, teď však jsem tě spatřil vlastním okem. Proto odvolávám a lituji všeho v prachu a popelu. " (Jób 42, 1-6)

Po tomto rozhodujícím sebepoznání, zrozenému z nejhlubší bolesti, se jeho osud může opět obrátit k dobru. Uzdraví se, bohatství se mu vrátí nazpět a dožije se vysokého věku.